

I.

ODLAZAK IZ LUKE

Ranim jutrom dneva 26. rujna godine našega Spasa 1583. momčad na mletačkoj galiji, »Gloria« dizala je pod Rogoznicom sidro, jer je imala da otplovi put Splita.

Rogoznica je ubavo primorsko selo, po prilici na po puta između Šibenika i Trogira. Sagrađena je u sigurnoj prirodnoj luci, koju zatvaraju dva rta, neznatno udaljena jedan od drugoga. Veći rt narod zove »Beli Rat«. U tu su se luku uvijek rado vraćali veći i manji jedrenjaci, bilo da prenoće, bilo da pribjegu pred nevremenom. Ali, kad Božje vrijeme već preotme mah, pa je more vrlo uzburkano, nije ni danas baš lako brodu da se uvuče u tu luku, jer pred njom imade školja, a i opasna jedna pličina. Ti su školji zadnji ostrvići uz dalmatinsko kopno prije zloglasnoga rta Planke.

»Gloria« se je dan prije zarana zaklonila u tu luku, pa je mogla da mirno prenoći. Usidрила se gdje je dubljina najveća, pa je stoga morsko dno za sidro najpodesnije.

Gizdavo je ime nosila ta galija, jer gloria znači slava, ali su je ipak ubrajali među slabije jedinice u floti Republike svetoga Marka, poradi njezine starosti. Nije dođuše, što no riječ, još sijala čavle po morskom dnu, dapače mogla je proteći još koja godinica da ih počme sijati, ali pri koncu šestnaestoga stoljeća pomorci su smatrali starom svaku galiju, ako je na svakom veslu imala po jednoga veslača, dočim su tadanje »modernije« galiije imale doista manje vesala, ali su na svakom bila po dva, kasnije i tri, pa i više veslača. Ti veslači, bili oni dobrovoljci, dakle »na plaći«, ili robijaši, općenito su se zvali »galijoti«.

Kao svaki stariji brod, tako je i »Gloria« imala svoju poštovanu prošlost, pa stoga i svoju malu povijest. Kako i ne bi, kad je u svojem dugom vijeku plovila po svim morima u koja su se u šestnaestom stoljeću zalijetali ratni mletački brodovi, da zaštite probitke podanika prejasne Republike